3 1988

RAITIO

ISSN 0356-5440

24

24

24
24

3 1988

RAITIO

ISSN 0356-5440

Täydennystä artikkeliin "Eräitä HKL:n uusimpia bussisarjoja"

Em. otsikon alla esittelin lähes kaikki HKL:n vuosina 1969-87 hankkimat bussisarjat. Juttua voisi täydentää ja oikaista eräiltä osin.

Artikkelissa ei ole mainintaa autoista 322-325; nämä olivat vuonna 1972 hankittuja (1973 rekisteröityjä) Sisu BT-53CR/5850/Wiima -kaupunkiautoja, joissa kokeiltiin mm. keskusvoitelujärjestelmää, uusia etupyörien napoja jne. Autot vastasivat muilta osin Sisu BT-69CR -tyyppisiä busseja.

RAITIOn toimitus toivottaa kaikille lukijoilleen hyvää joulua ja menestyksekästä uutta vuotta

Kansikuva:
Vuonna 1956 HKL hankki n.k. suihku-Volvoja, joista tässä Hämeentiellä Sörnäisten pysäkillä auto 221.
Kuva: P. Leinomäen kokoelma

Viereisen sivun kuvat:
Kaipion kassakaappi-, raitiovaunu- ja bussikoritehtaan korittama HKL:n Volvo-matkailuauto nro 1 vuodelta 1949 palveli myöhempinä vuosinaan myös linjaliikenteessä.
Kuva: Bo Ahlnäs

Tavallista kapeampi oli auto nro 2 Scania-Vabis/Helko vuodelta 1952. Auto oli alunperin tarkoitettu mutkikkaalle Seurasaarentielle.
Kuva: Bo Ahlnäs, 1963

HKL 214 Volvo/Valmet vuodelta 1953 Rautatientorilla.
Kuva: Bo Ahlnäs, 1962

Monissa lähteissä kerrotaan, että Suomen Autoteollisuus Oy:n linja-autotuotanto olisi keskitetty 1970-luvulla Hämeenlinnaan. Tästä huolimatta 1970-luvulla HKL:lle toimitettujen Sisujen alustat on valmistettu Karjaalla.

Autoista 650-659 ja 700-709 kirjoitettiin, ettei niitä hylättäisi vähään aikaan, vaan ne kävisivät välikorjauksessa. Tämä pätee vain autojen 700-709 suhteen. Tätä kirjoitettaessa (elokuussa -88) autot 650, 651, 653, 657 ja 659 on jo romutettu. Loput ovat romutusvuorossa. Autojen korit (erityisesti lattiat) ovat heikossa kunnossa.

Sarjan 800-844 Sisujen vaihteenvalitsimista oli jotain tarinaa. Sitä voisi täydentää seuraavasti: Autoissa 801-805 oli vanha 3-nappulainen valitsin, eli eteen, taakse ja kolmonen pois käytöstä. Autoissa 800, 806-844 on viisinappulainen valitsin, eli 1, 2, 3, N ja R. Jotkut yksilöt vaihtavat kakkoselle asti sekä 1- että 2-asentoa käytettäessä. 800-sarjaa tarkasteltaessa kannattaa kiinnittää huomiota myös linja- ja vuoronumerokilpiin. Autoissa 804-808 kokeillaan kaukoohjattavia linja- ja vuoronumerokilpiä. Autoissa 804 ...807 linjanumerot eivät ole standardin mukaisia. Takakilpilaitteita ei ole aluksi asetettu paikalleen (paitsi autoon 808). Sarjaa 800-844 välikorjataan.

Autoista 892-921 sanottiin, että ne olisivat muodostaneet HKL:n ensimmäisen takatuupparisarjan. RAITIOn painatuksen yhteydessä oli hukkunut virkkeestä olennainen sana "Scania". Vuonna 1968 HKL hankki 20 + 40 kappaletta Sisu-Panther B 53SP/5850 -takatuuppareita, jotka olivat ensimmäiset todelliset tuupparisarjat (802-821, 822-861, myöhemmin 8020-8210, 8220-8610).

Autoista 8521-8531 ei ollut mitään juttua. Autojen 8516-8520 jne. selostuksen yhteydessä vain todettiin, että osan vuoden 1985 autoista koritti Wiima, osan Ajokki. Autot 8521-8531 ovat siis Ajokkeja.

Sitten viime kerran on liikenteeseen tullut lisää busseja:

8725-8738 Volvo B10M-60/Wiima K202-221
8801-8813 Volvo B10M-55/Wiima N202-222
8814-8838 Scania N112 CL 60 AA/Wiima K202-221

ja lisää on tulossa:

8839-8860 Volvo B10M-60/Wiima K202-221
8901-8912 Volvo B10M-55/Wiima N202-222
8913-8966 Volvo B10M-60/Wiima K202-221

Tämän jutun ilmestyessä ovat autot 8839-8860 varmaan jo liikenteesä. Autojen sijoituspaikka on itäinen yksikkö (Varha). Samalla poistetaan liikenteestä viimeisetkin 200-, 300- ja 500-sarjan Sisut.

Juhana Nordlund

VIISIKYMMENLUVUN SINISIÄ BUSSEJA
Jukka Hannikainen

Nro 1 Volvo B 513 FE/Kaipio

Tamperelainen Kaipio valmisti HKL:lle tämän turistikäyttöön tarkoitetun auton. Siinä oli bensiinikäyttöinen moottori, mikä oli aika erikoista, koska samaan alustamalliin asennettiin myös dieselmoottoreita. Auton muista erikoisuuksista mainittakoon valkoinen väri, kattoikkunat ja vain yksi ovi.
Myöhemmin tämä auto joutui myös linjalle, joten siihen asennettiin kilpipaikat linjatunnusta varten. Koska auto oli yksiovinen, rahastaja istui edessä, vastakkaisella puolella moottorinsuojusta kuin kuljettaja. Sijoitusvarikkona oli Koskela, myöhemmin Ruha.

Rek.nro AG-509	ist. 32	Otettu liik. 14. 6. 49
Pituus 9650 mm	seis. -	Poistettu liik. 4. 5. 63
Aks.väli 5200 mm	yht. 32	
Rengaskoko: t 8.25x10", e 8.25x10"		

Nro 2 Scania-Vabis B 62 V/Helko

Seurasaaren linjaa varten hankittiin vuonna 1952 tämä Scania-Vabis. Koska Seurasaareen johtava tie oli (ja on edelleen) hyvin kapea, bussista tehtiin 200 mm kapeampi kuin muut tuolloin kaupunkiliikenteessä käytetyt autot (leveys 2500 mm). Aluksi autoa käytettiin linjalla 21 Erottaja - Seurasaari, mutta kuljettajarahastuksen myötä se siirtyi muille linjoille. Noin vuonna 1962 siihen tehtiin korin täyskorjaus, jolloin ikkunoiden kehyskiinnitys korvattiin kiilakumilla. Samalla auton katto maalattiin kauttaaltaan vaalean harmaaksi. Koska bussi vastasi alunperin täysin edellisessä RAITIOn numerossa esiteltyä sarjaa 170-180, muutettiin myös sisäseinien verhoilumateriaali kullanvärisestä vasaralakasta vaaleaksi puujäljitelmäksi. Ainoat poikkeukset verrattuna sarjaan 170-180 olivat pienempi leveys ja suljetun kuljettajanosaston puuttuminen. Kuljettajaa vastapäätä oli kaksi istuinta ja pieni vesikenno lämmitystä varten (vrt. raitiovaunusarja 331-375).
Auton sijoituspaikka oli pääasiassa Koskela ja sitä käytettiin normaalissa liikenteessä, aluksi päivävuoroissa ja myöhemmin ruuhka-aikoina. Mainittakoon vielä, että tämä auto oli hyvin pitkään liikenteessä, kun ottaa huomioon 1950-luvun rakenteen. Auto poistettiin liikenteestä vasta vuonna 1970, ja näin ollen se ehti ajaa vielä uuden linjanumeroinnin aikana mm.linjalla 82S Roihuvuoreen ja 55 Maria - Koskelan sairaala (lauantaipäivä vuonna 1968). Sen viimeinen nimikkovuoro oli parin vuoden ajan linjalla 19 Ruoholahti - Jätkäsaari. Bussin numero muutettiin 60:ksi vuonna 1968.

Rek.nro BA-121	ist. 22	Otettu liik. 30. 10. 52
Pituus 9600 mm	seis. 26	Poistettu liik. 8. 6. 70
Aks.väli 5250 mm	yht. 48	
Rengaskoko: e + t 10.00 x 20"		

Nrot 210-219 Volvo B 617/Valmet

Näihin Volvoihin asennettiin Tampereella alumiinipellillä verhoiltu kori. Korikaaret olivat alumiinilla koteloitua tammea. Sisustus oli muuten tavallinen Valmetin tummaksi petsattuine seinineen, mutta penkit olivat erikoiset. Niissä oli yksi ns. hammasrauta, joka kulki poikittain istuimen selkänojan yläosassa. Tämän putki oli nahkahihnoilla yhdistetty selkänojaan. Toinen pää oli kiinni seinässä ja toinen pystytangossa. Sarjan pääasiallinen sijoituspaikka oli Koskela. Niitä käytettiin etupäässä ruuhkaliikenteessä, mm. Lauttasaaren linjoilla keveytensä vuoksi. Ennen Ruhan valmistumista 1961 niitä myös säilytettiin Ruskeasuon ratsastustallissa sijaineella varikolla. Ulkonaisia muutoksia näihin autoihin ei juurikaan tehty lukuun ottamatta joiden yksilöiden ovien alalasien peittämistä peltilevyillä sekä alkuperäisen takavalo/jarruvalo/rekisterivalo-yhdistelmän muuttamista normaalin käytännön mukaiseksi. Autoissa oli Webasto-hehkutulppalämmitys.

Pituus 9600 mm	Rengaskoko: e 10.00 x 20"
Aks.väli 5700 mm	t 9.00 x 20"
Ist. 19, seis. 35, yht. 54	

Nro	Rek.nro	Otettu liik.	Poist. liik.
210	BB-115	2. 2. 53	23. 3. 64
211	BB-116	2. 2. 53	16. 1. 64
212	BB-159	6. 1. 53	16. 1. 64
213	BB-207	9. 2. 53	8. 6. 64
214	BB-208	10. 2. 53	8. 5. 64
215	BB-227	13. 2. 53	16. 6. 64
216	BB-263	18. 2. 53	16. 6. 64
217	BB-265	21. 2. 53	14. 8. 64
218	BB-331	25. 2. 53	30. 9. 63
219	BB-332	27. 2. 53	30. 9. 63

Nrot 220-237 Volvo B 6550¢/Helko

Vuonna 1956 haluttiin tehdä edistyksellisiä busseja. Silloin syntyi tämä "Suihkuvolvo"-sarja. Tekniikasta mainittakoon, että niissä oli alunperin automaattivaihteisto, joka muutaman vuoden käytön jälkeen korvattiin Wilson-puoliautomaatilta. Käytännössä vaihde valittiin hyvissä ajoin etukäteen, mutta se kytkeytyi vasta kytkinpoljinta painettaessa. Vain yhteen bussiin jätettiin automaattivaihteisto ja yhteen asennettiin normaali käsivalintainen vaihteisto. Kori oli suurin, joka HKL:n busseissa oli siihen asti ollut (Suomen suurin vuonna 1956?). Autot oli suunniteltu kuljettajarahastukseen, joten niissä oli oranssin värinen raita normaalin hopeisen tilalla. Rahastaja sijoitettiin keskelle autoa keskiovien ja "välioven" väliin. Kuljettajan portti paineilmalla, oli takapenkit ja rullakilvet ensimmäistä kertaa HKL:n busseissa. Sisustus oli väriltään seuraavanlainen: seinät ruskea vasaralakka, katto kermanvärinen, penkit punaista begamoidia. Lisäksi mainittakoon teksti, joka oli "väli-

ovea" vastapäätä seisomatilan yläpuolella: "Käykää peremmälle - joudutatte omaa matkaanne", ja sama ruotsiksi. Jos tämä ei tehonnut, kuljettajalla oli käytettävissään kuulutuslaitteisto.

Busseja oli sijoitettu sekä Koskelan että Ruhan varikoille. Niillä ajettiin senaikuisilla kuljettajarahastuslinjoilla, mutta muillakin linjoilla, joilla ei ollut painorajoituksia. Nämä autot syrjäytyivät jo ennen kuin ne saavuttivat kymmenen vuoden iän. Syinä olivat huima polttoaineen kulutus ja huono toimintavarmuus.

Ulkoiset muutokset koskivat ainoastaan maalausta. Alunperin sininen/hopeinen katto maalattiin vaalean harmaaksi, joidenkin autojen oranssi raita maalattiin vain harmaaksi, ja osa oli alkuperäisissä väreissä hylkäämiseensä saakka. Joihinkin autoihin asennettiin kilpiteline taakse ikkunoiden alle rullakilpien varmistukseksi (mm. 229). Näissäkin autoissa oli Webasto-hehkutulppalämmitys.

Pituus: 11350 mm Rengaskoko: e 12.00 x 20"
Aks.väli: 5700 mm t 11.00 x 20"
Ist. 35, seis. 27, yht. 62

Nro	Rek.nro	Otettu liik.	Poist. liik
220	BH-599	6. 2. 56	12. 5. 64
221	BG-22	24. 2. 56	16. 1. 64
222	BG-825	10. 4. 56	16. 1. 64
223	BG-936	16. 4. 56	8. 6. 65
224	BH-719	25. 4. 56	22. 4. 63
225	BH-779	11. 5. 56	15. 4. 64
226	BI-64	23. 5. 56	22. 4. 63
227	BI-356	2. 6. 56	4. 8. 65
228	BI-749	16. 6. 56	4. 8. 65
229	BJ-446	20. 7. 56	29. 6. 65
230	BJ-976	26. 6. 56	10. 8. 65
231	BJ-198	7. 7. 56	15. 4. 64
232	BJ-355	14. 7. 56	19. 5. 65
233	BJ-447	20. 7. 56	29. 6. 65
234	BK-67	23. 8. 56	23. 3. 64
235	BK-94	29. 8. 56	8. 5. 64
236	BK-184	7. 9. 56	4. 8. 65
237	BK-273	14. 9. 56	12. 5. 64

TAULUT

J. Oksanen

AIKATAULUTOIMITTAJAN AJATUKSIA RAITIOLIIKENTEESTÄ JA VÄHÄN MUUSTAKIN

Jos oli viimeksi vastaavaa palstaa kyhätessäni kuumat oltavat - siis hellesää - niin samaa ei voi sanoa nyt ensilumen peittäessä maan. Kesää voi siis nyt vain muistella, mikä sopii sikälikin hyvin, että kesäaikatauluista jäivät HKL:n viimeisimmät keksinnöt kertomatta. Niitä nimittäin ei vielä lehden painoon mennessä varmaan vielä ollut keksittykään.

Heinäkuun ensimmäisenä tapahtui muutoksia sekä linjalla 6 (siis Hietalahti-Sörnäinen-Salmisaari) että linjalla 7B. Harjutorin silmukassa raitiovaunuliikenne sen kuin lisääntyi, kun sekä arkisin että lauantaisin kolme Salmisaaren päästä työpäivänsä aloittanutta kuutosen vuoroa kävi ottamassa vauhtia Harjutorilla eli ajoi Koskelasta Sturenkadun kautta Harjutorille ja siitä sitten Salmisaareen. Illalla kaikkina päivinä viisi vuoroa teki saman lenkin toisinpäin. Tämä operaatio näkyi aikatauluissa uusina hallireitteinä 645 ja 646. Niitä kuin myöskään reittejä 643 ja 644 ei löydy viime RAITIOn piirroksesta. Numerot 643 ja 644 ovat myös "poikkeuskuutosen" reittejä, nimittäin Koskela-Sturenkatu-"Kurvi"-Hämeentie-Linjan 6 vakioreitti-Hietalahti ja päinvastoin. Muutama Hietalahden päästä linjan aloittanut ja siihen päähän lopettanut vuoro siirrettiin näet Porthaninkadulta kiertämään Kurvin kautta.

Linjalla 7B osoittautui kierto Helsinginkadun ja Sturenkadun kautta liiaksi aikaa kuluttavaksi, aikatauluja ei ilmeisesti pystytty noudattamaan. Arkisin keskellä päivää pidennettiin kierrosaikaa 40:stä 45 minuuttiin ja lauantaisin 40:stä 44 minuuttiin. Arkisin vuorovälit kuitenkin lyhenivät, mikä selittyy sillä, että vuoron 175 lähtöjä lisättiin. Kyseisestä vuorosta tuli ns. kokopäiväruuhkavuoro. Lauantaisin, kun lisävuoroa ei laitettu liikenteeseen, vuorovälit pitenivät 10:stä 11 minuuttiin.

Ja sitten pääaiheeseen eli talviaikatauluun. Seuraavaksi pitäisi kai sanoa: "eikä niistä sen enempää". Nimittäin koko nivaskan läpiluku osoitti, ettei yhteenkään lähtöminuuttiin ollut kajottu. Aikataulut ovat siis ihan täsmälleen samanlaiset kuin olivat 1.3.-31.5. Ja nämähän taas on jo RAITIOn palstoilla käyty läpi. No hyvä on, hyvä on...onhan jokin pikkiriikkinen muutos. Linjalla 4 yöliikenteen ainoa halliinlähtö Katajanokan päästä (vuoro 39) klo 1.43 ajettiin 1.9. alkaen suorinta reittiä Koskelaan, siis Katajanokka - Kauppatori - Snellmaninkatu - Hakaniementori - Koskela. Tämä lähtö on ikimuistoiset ajat kulkenut Töölön kisahallille nelosen reittiä ja vasta siitä lähteny Koskelan suuntaan. Kelloaika, vuoron numero, linjan numero (4/4N) ja Töölön kisahallin nimi ovat saattaneet vaihdella, mutta asia on silti ollut sama. Olisikohan kyseessä ollut jonkinlainen käpsäys, koska 24.10. alkaen palattiin jälleen entiseen reittiin. Linjan

10 halliinlähdöt klo 23.17 Kirurgilta ja 23.09 Ruskeasuolta, jotka nekin ovat ajaneet linjaansa puoliväliin ennen halliin päin kääntymistään, sen sijaan laitettiin kulkemaan suorinta reittiä Koskelaan jo menneen kesän alussa eikä tätä ainakaan vielä ole kumottu. Niinikään jo kesän peruja on linjan 7A vuoron 64 ajopäivän pitkittäminen siten, että halliinlähtö ei tapahdukaan Rautatientorilta klo 23.12 vaan vasta Messukeskukselta klo 23.29.
Hallireittipiirros julkaistiin RAITIOn viime numerossa. Siitä luonnollisesti puuttuvat edellä kuvatut reitit 643-646, joita nyt tuskin kannattaa edes piirrokseen lisätä. Niitähän sovellettiin vain Junatien sillan remontin aikana. Sen sijaan eräs korjaus on paikallaan noteerata: reitti 625 (Koskela-Sturenkatu-Länt. Brahenkatu-Karhupuisto-Hakaniemi-Rautatientori-Arkadiankatu-linjan 3T reitti-Porvoonkatu) johdettiin kulkemaan Koskelasta suoraan Hämeentietä Hakaniementorille ja siitä edelleen kuten yllä. Muutos tehtiin 15.10. ja tuntuu vähän siltä, että tässäkin oli käpsäys kyseessä. Kesällä Junatien silta oli kierrettävä, nyt talvikaudella ei siihen ole samaa syytä. Asian hoksaaminen vain kesti 1½ kuukautta.

Kalustostakaan ei ihmeemmin sanottavaa ole, ja kuinka olisikaan, sillä vaunujen määrässä ja tyypeissä ei ole viimeisen vuoden sisällä tapahtunut muutoksia. Linjat, joilla vanhempia vaunuja löytää ovat ennallaan, vuoronumerot saattavat olla muut kuin keväällä. Niin että se siis talviaikatauluista kaikenkaikkiaan.

Jotta päätoimittaja ja toimitussihteeri - nuo kaksi orjapiiskuria, jotka aina norkoavat pitempää ja pitempää juttua aikataulutoimittajaparalta (mittaavat kai senttimetrimitalla kuten ainekirjoituksenopettaja) - olisivat nyt ainakin hetken hiljaa niin raavitaan nyt tähän loppuun jotain täytteeksi. Useimmille lukijoille seuraavat asiat ovat vanhastaan tuttuja. Mutta ehkä joukossa on sellaisiakin, joille tästä tulee jotain uuttakin.
Helsingin sisäisessä liikenteessä on kaikilla liikenneyksiköillä - oli se sitten raitiovaunu, bussi tai metrojuna - tunnusnumero, jota myös vuoronumeroksi kutsutaan. Metrojunilla kylläkin puhutaan junanumeroista. Raitioliikenteen vuoronumerot on jaettu linjoittain siten, että sarjassa 1-99 ovat ns. vakiovuorot ja 100-199 ruuhkavuorot. HKL:n bussien vuoronumerot ovat vastaavasti sarjoissa 200-499 ja 500-799. Muiden liikennöitsijöiden tunnusnumerot - liikennöisijät saattavat käyttää sanan vuoro sijasta myös sanaa sarja - ovat myös välillä 001-999 ja jaettu sataluvuittain liikennöitsijöille. Liikenne Oy käyttää 0- ja 1-alkuisia, STA 2- alkuisia, Metsälän Linja Oy 6-alkuisia, Tammenlundin Liikenne Oy 7-alkuisia, Saaren Auto Oy 8-alkuisia ja Sirolan Liikenne Oy 9-alkuisia tunnusnumeroita. Niiden liikennöitsijöiden, joiden autoissa oleva radiopuhelin on liitetty HKL:n verkkoon, autoja kutsuttaessa mainitaan luonnollisesti myös liikennöisijän nimi, esim. "STA:n vuoro 221, kanava 4". Metrojunien numerot ovat 1-12. Tässä siis on huomattava ero VR:n juniin, missä joka lähdöllä on oma numeronsa. Vuoro tai tunnusnumero löytyy yleensä jostain sivuikkunasta ollen eräissä tapauksissa (Liikenne Oy:n eräät autot) yhtä kookas kuin itse linjanumerokin.
HKL:n liikenneyksiköt on tapana jakaa paitsi vakio- ja ruuhkavuoroihin edellisen ryhmän sisällä vielä jokapäiväisiin ja arkivuoroihin. Jokapäiväiset vuorot liikennöivät kaikkina päivinä koko liikennöintiajan tai suurimman osan siitä aloittaen työpäivänsä aamulla klo 5.30-7.30 välillä ja päättäen sen klo 20.00-2.15 välillä. Arkivuorot ajavat yleensä maanantaista perjantaihin aamusta aina noin klo 17.00-18.30 saakka ja lauantaisin klo 15.00-16.30 saakka, nimensä mukaan sunnuntaisin ei lainkaan. Ruuhkavuorot ajavat sitten kaksiosaisia päiviä viidesti viikossa ollen liikenteessä n. 5.30-9.30 ja 13.30-18.30. Näin siis, jos kaikki olisi aivan puhdasoppista. Ruuhkavuoroista on kuitenkin osa sellaisia, joiden työpäivä muistuttaa arkivuoroa maanantai-perjantai - päivien osalta. Talviaikataulussa ovat näitä ns. kokopäiväruuhkavuoroja 104 (linja 1/1A), 111 (3B), 123 (3T) ja 164 (7A). Vastaavasti vakiovuorojen joukossa on sellaisia arkivuoroja, jotka eivät liikennöi lainkaan lauantaisin eli ovat aivan samanlaisia kuin edellä mainitut kokopäiväruuhkavuorot. Mainitaanpa nämäkin yksin kappalein: vuorot 7, 8 ja 9 (linja 2, luonnollisesti, kun koko linjaa ei liikennöidä lauantaisin) sekä vuoro 43 (linja 4). Jos joku vielä tässä vaiheessa on kärryillä, niin pudotetaanpa hänetkin: näet linjan 1/1A vuoro 2 on eräänlainen ruuhka-, arki- ja vakiovuoron ristisiitos, sillä se ajaa ma-pe aamuruuhkan aikana kuten ruuhkavuoro, iltapäiväruuhkan alusta se tulee jälleen liikenteeseen, mutta ajaakin liikennöintiajan loppuun. Lauantaisin vuoro 2 on taas arkivuoron lauantaipäivän kaltainen, koska linjan 1 liikennöinti katkeaa viikonlopuksi lauantaina iltapäivällä.
Normaalisti vuorot ajavat samalla linjalla aina, kun ovat liikenteessä. Raitioliikenteessä löytyy yksi poikkeus: vuoro 155, joka aamuruuhkassa kulkee nelosella ja iltapäivällä varsinaisella linjallaan 6.
Linja-autopuolella on tilanne ainakin ruuhkavuorojen osalla huomattavasti sekaisempi: sama vuoro voi esiintyä useammallakin linjalla työpäivänsä mittaan - tietysti vain yhdellä linjalla kerrallaan. Myös vakiovuorot voivat siirtyä linjalta toiselle, mainittakoon vaikka linjan 20 vuorot 232 ja 236, jotka ma-pe illalla ajavat kumpikin yhden lähdön linjalla 42. Tälle on selitys helposti nähtävissä: linjan 42 vuorot siirtyvät klo 22.30 jälkeen yölinjalle 20N (Lauttasaari-Erottaja-Kannelmäki). Ensimmäisten 42 linjan autojen siirtyessä ajamaan Erottajan sijasta Lauttasaareen asti tulisi 42:n viimeisen ja 20N:n ensimmäisen lähdön väliin Erottajalta Kannelmäkeen kohtuuttoman pitkä aika. Siksi siis nuo kaksi vuoroa ajavat Kannelmäkeen ja vasta sieltä Ruskeasuon halliin. Sen sijaan linjasta 42 puhuttaessa löytyy jo vaikeammin selitettävä kummajainen, enkä sitä aio edes yrittää: vakiovuorosarjaan kuuluva vuoro 282. Tämä vuoro ajaa kuten ruuhkavuoro kaksiosaisen päivän. Aamulla

vuoro on linjalla 21V ja iltapäivällä sitten 42:lla. No, samanlaisia esimerkkejä voisi löytää koko joukon, joku vuoro on osan päivää LOK:n käytössä norkoillen jossain sopivassa paikassa kuljettajineen, josko tarvittaisiin apua jollain linjalla. Myös henkilökuntavuorojen niputtaminen vakiovuoron työpäivän jatkeeksi on tavanomaista. Myös STA:n liikennöimällä linjalla 13 käytetään aamuruuhkasta muilta linjoilta vapautuneita autoja. Linjaa käyttäneet ovat voineet todeta leimauslaitteessa olevan esimerkiksi linjan 39 tai 45 numerot.

HKL:n liikenneyksiköille on tyypillistä, että ne ovat koko hallista lähdön ja halliinajon välisen ajan liikkeessä päätepysäkkiaikoja lukematta - ja LOK:n autoja. Kuljettajat vaihtuvat useita kertoja päivän mittaan. Toisin on eräillä yksityisillä, josta esimerkkinä vaikkapa Tammenlundin Liikenne Oy:n ratkaisu linjalla 52 lauantaisin ja sunnuntaisin: sama mies ajaa samaa autoa koko päivän ja ruokatunnin aikaan myös auto lähtee tauolle ja tallilta tulee toinen mies autoineen ajoon. Lomittamalla nämä sarjat sopivasti saadaan kullekin kuljettajalle mielekäs työpäivä. Vaikka voi asiasta muutakin ajatella. Linjan 52 pitkä ja mutkikas reitti, matkustajien suuri vaihtuvuus, kireä aikataulu sekä lyhyet tauot luovat joidenkin linjaa ajaneiden mielestä vähemmän mukavat puitteet.
On HKL:nkin eräällä autolla ruokatauko. Linjalla 77B lauantaisin liikennöivän vuoron 399 auto saa sitäpaitsi syödä rauhassa - toivottavasti. Ainakaan kuljettaja ei sitä ole häiritsemässä, koska vuoroaikataulun lehdellä on mainita: "auto jää vaihtopaikalle ilman kuljettajaa". Kuljettaja siis häipyy laukkuineen jonnekin ja yhden kierroksen ajan auto seisoo Puistolassa. Tämän kierroksen ajaa vuoro 397 ainoana lauantaihommanaan, sitten tulee jostain kuljettaja 399:lle ja työpäivä jatkuu.
Siis kumipyöräpuolellakin on aikatauluissa yhtä ja toista kiinnostavaa. Niiden täydellinen tarkastelu vaatisi patalaiskalta aikataulutoimittajalta aivan liian suuria ponnisteluja onnistuakseen. Ehkäpä ensi numeroon mennessä olen onnistunut pääsemään takaisin raiteille, joilta tällä kertaa suistuin. Ja yritän sitten pysyä myös niillä.

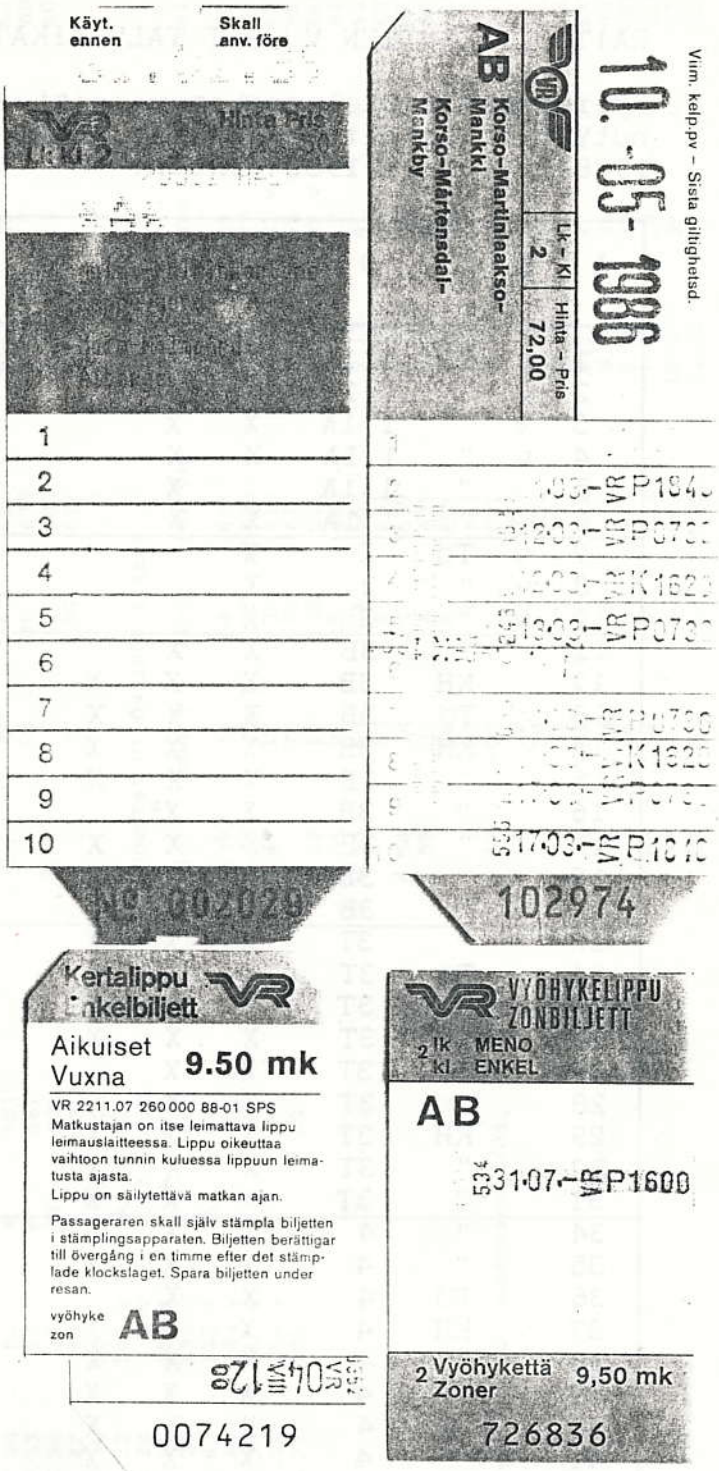

Vuodenvaihteessa 1988-89 poistuvia VR:n lippuja. VR ei tämän jälkeen enää myy A- ja AB-vyöhykkeitten lippuja

RAITIOLIIKENTEEN VUOROT TALVIAIKATAULUSSA 1988-89

Oheisessa luettelossa on mainittu raitioliikenteen vuoronumerot, vaunutyypit, sijoitushallit ja liikennöintipäivät talviaikataulussa 1988-89, 01.09.1988 alkaen.

A	B	C	D	E mp	E la	E su
1		KH	1,1A	X	X	
2	v	"	1,1A	X	X	
3	v	"	1,1A	X	X	
4	v	"	1,1A	X	X	
5		"	1,1A	X	X	
6		"	1,1A	X	X	
7	v	Tö	2	X		
8	v	"	2	X		
9	v	"	2	X		
11		"	3B	X	X	
12		KH	3B	X	X	X
13		Tö	3B	X	X	X
14		KH	3B	X	X	X
15		"	3B	X	X	X
16		"	3B	X	X[2])	
17		"	3B	X	X	X
18		"	3B	X	X	X
19		"	3B	X	X	X
23		"	3T	X	X	X
24		Tö	3T	X	X	X
25		KH	3T	X	X	X
26		"	3T	X	X	X
27		Tö	3T	X	X	
28		"	3T	X	X	
29		KH	3T	X	X	X
30		"	3T	X	X	X
31		"	3T	X	X	X
34		"	4	X	X	X
35		"	4	X	X	X
36		Tö	4	X	X	
37		KH	4	X	X	X
38		"	4	X	X	X
39		"	4	X	X	X
40		"	4	X	X	X
41		"	4	X	X	X
42		Tö	4	X	X	
43		"	4	X		
53		KH	6	X	X	
54	ñ	"	6	X	X	X
55		"	6	X	X	X
56		"	6	X	X	X
57		"	6	X	X	X
58		"	6	X	X	X
59		"	6	X	X	X
64		"	7A	X	X	X
65		"	7A	X	X	X
66		"	7A	X	X	X
67		"	7A	X	X	X
74		"	7B	X	X	X
75		"	7B	X	X	X
76		"	7B	X	X	X
77		"	7B	X	X	X
81	v	"	8	X	X	X
82		"	8	X	X	X
83		"	8	X	X	X
84		"	8	X	X	X
85	v	"	8	X	X	X
86	v	"	8	X	X	X
91		Tö	10	X	X	
92		KH	10	X	X	X
93		"	10	X	X	X
94		"	10	X	X	X
95		"	10	X	X	X
96		"	10	X	X	X
101		"	1,1A	X		
102	v	"	1,1A	X		
103	ñ	"	1,1A	X		
104	v	"	1,1A	X		
105	v	"	1,1A	X		
107	v	Tö	2	X		
111		KH	3B	X		
123		"	3T	X		
134		Tö	4	X		
135		"	4	X		
136		"	4	X		
153	v	KH	6	X		
154	v	"	6	X		
155		Tö	4,6	X		
164		"	7A	X		
165		"	7A	X		
166		"	7A	X		
174		"	7B	X		
175		"	7B	X		
181	v	"	8	X		
182	v	"	8	X		
183		KH	8	X		
184	v	"	8	X		
185	v	"	8	X		
191		Tö	10	X		
192		"	10	X		

Sarakkeet: A = vuoron nro, B = kalusto (v=neliakselinen, ñ=kalusto vaihtelee, muut nivelvaunuja), C = sijoitushalli, D = linja(t), joilla vuoro liikennöi ja E = liikennöintipäivät (X)

[2]) Lähtee Töölöstä, palaa Töölöön.

KOSKELA LÄHDÖT HALLISTA LINJALLE

Maanantai - perjantai 01.09.1988 alkaen

klo	vuoro	linja	reitti	klo	vuoro	linja	reitti
5.30	184 v	8	681	6.17	59	6	651
5.33	26	3T	623	6.19	183	8	681
5.35	30	3T	625	6.26	6	1,1A	605
	65	7A	661	6.29	92	10	691
5.36	15	3B	613	6.30	103 ñ	1,1A	601
5.37	3 v	1,1A	601	6.33	39	4	631
5.40	2 v	1,1A	605	6.36	74	7B	671
	75	7B	673	6.37	23	3T	621
	185 v	8	681		54 ñ	6	651
5.41	19	3B	611	6.38	29	3T	623
5.42	37	4	635	6.44	18	3B	613
5.43	53	6	653	6.51	64	7A	661
	94	10	693	6.53	38	4	635
5.45	104 v	1,1A	601	6.54	111	3B	611
5.46	16	3B	613	6.55	93	10	693
	55	6	651	6.57	25	3T	621
5.47	67	7A	663		76	7B	671
	77	7B	671	6.59	41	4	631
	102 v	1,1A	603	7.03	34	4	631
5.48	105 v	1,1A	605	7.09	35	4	631
5.49	66	7A	661	7.10	40	4	635
5.50	85 v	8	681	7.11	17	3B	611
5.51	12	3B	611	7.12	81 v	8	681
5.52	4 v	1,1A	601	7.24	82	8	681
5.54	56	6	651	7.33	83	8	681
	123	3T	621	7.34	31	3T	621
5.55	96	10	693	7.42	84	8	681
	154 v	6	653	14.16	101	1,1A	603
5.58	95	10	691	14.23	105 v	1A	601
6.00	86 v	8	681	14.28	2 v	1,1A	603
	101	1,1A	601	14.31	103 ñ	1,1A	603
6.01	14	3B	611	14.34	153 v	6	651
6.02	57	6	651	14.43	102 v	1A	601
6.07	5	1.1A	601	14.48	184 v	8	681
6.10	153 v	6	651	14.59	185 v	8	681
6.12	1	1,1A	601	15.02	154 v	6	651
	58	6	651	15.37	183	8	681

v = neliakselinen vaunu (n:ot 1-30)
ñ = kalusto vaihtelee

ilman merkintää = nivelvaunu

Hallireittipiirrokset on viimeksi julkaistu RAITIOn numerossa 2/88.

KOSKELA LÄHDÖT HALLISTA LINJALLE

Lauantai 01.09.1988 alkaen

klo	vuoro	linja	reitti	klo	vuoro	linja	reitti
5.30	40	4	635	5.58	94	10	691
	82	8	681	5.59	58	6	653
5.35	64	7A	661		74	7B	671
	65	7A	663	6.01	18	3B	611
5.37	19	3B	613	6.05	54 ñ	6	651
5.38	25	3T	623		81 v	8	681
5.39	30	3T	625	6.08	23	3T	621
5.41	14	3B	611	6.11	2 v	1	601
	84	8	681	6.17	55	6	651
5.42	41	4	635	7.11	26	3T	621
	96	10	693	7.17	83	8	681
5.43	4 v	1	601	7.26	15	3B	611
5.46	57	6	653	7.29	37	4	631
	75	7B	673	7.51	39	4	631
	93	10	691	7.55	12	3B	611
5.47	3 v	1	603	8.16	56	6	651
	66	7A	663	8.19	34	4	631
	77	7B	671	8.26	85 v	8	681
5.51	17	3B	611	8.28	67	7A	661
	53	6	651	8.38	76	7B	671
5.53	86 v	8	681	8.55	59	6	651
5.54	35	4	635	9.16	95	10	691
	38	4	631	9.17	29	3T	621
	92	10	693	9.25	5	1	601
5.58	6	1	601	9.43	1	1	601
	31	3T	621				

Sunnuntai 01.09.1988 alkaen

klo	vuoro	linja	reitti	klo	vuoro	linja	reitti
6.39	40	4	635	7.11	55	6	651
6.43	25	3T	623		77	7B	671
6.47	17	3B	613	7.22	81 v	8	681
	75	7B	671	7.27	56	6	651
6.49	19	3B	611	8.34	85 v	8	681
6.51	95	10	693	9.07	12	3B	611
6.53	65	7A	663	9.17	41	4	631
	83	8	681	9.20	94	10	691
6.54	34	4	635	9.22	23	3T	621
6.55	38	4	631	9.23	64	7A	661
	59	6	651	9.29	57	6	651
	67	7A	661	9.30	15	3B	611
6.57	93	10	691	9.39	26	3T	621
6.58	29	3T	623		74	7B	671
	58	6	653	9.45	18	3B	611
6.59	76	7B	671	9.47	37	4	631
7.01	31	3T	621	9.51	92	10	691
7.04	14	3B	611	9.55	30	3T	621
	96	10	693	9.56	82	8	681
7.05	66	7A	663	9.59	54 ñ	6	651
7.07	86 v	8	681	10.07	39	4	631
7.09	35	4	635	11.06	84	8	681

KOSKELA HALLIINAJOT

Viikonpäivien yhdistelmä 24.10.1988 lukien

pvä	klo	vuoro	linja	reitti
mp	8.49	2 v	1,1A	604
mp	8.51	184 v	8	682
mp	9.00	103 ñ	1,1A	604
mp	9.02	185 v	8	682
mp	9.07	105 v	1,1A	604
mp	9.20	154 v	6	652
mp	9.24	102 v	1,1A	602
mp	9.31	153 v	6	654
mp	9.34	101	1,1A	604
mp	9.38	183	8	682
l	15.10	1	1	602
l	15.40	4 v	1	602
l	16.17	53	6	652
l	17.10	2 v	1	602
mp	17.19	1	1,1A	604
l	17.25	3 v	1	602
mp	17.26	101	1,1A	604
mp	17.28	105 v	1A	602
mp	17.30	153 v	6	652
l	17.39	5	1	602
mp	17.46	102 v	1A	602
l	17.48	6	1	602
mp	17.49	183	8	682
mp	17.57	103 ñ	1,1A	602
mp	17.58	154 v	6	652
mp	18.00	184 v	8	682
mp	18.01	111	3B	612
mp		123	3T	622
mp	18.10	104 v	1,1A	602
mp	18.12	185 v	8	682
mp	18.28	53	6	652
mp	18.37	6	1,1A	602
s	20.09	85 v	8	682
ml	20.19	86 v	8	682
	20.54	56	6	652
s	21.07	86 v	8	682
mp	21.09	16	3B	612
	21.12	67	7A	662
	21.25	19	3B	612
ml	21.27	82	8	682
mp	21.28	2 v	1,1A	602
		77	7B	672
	21.31	95	10	692
mp	21.37	3 v	1,1A	602
	21.42	31	3T	622

pvä	klo	vuoro	linja	reitti
mp	21.52	4 v	1,1A	602
mp	21.53	5	1,1A	604
	22.10	40	4	638
	23.12	12	3B	612
	23.13	54 ñ	6	654
		83	8	682
	23.18	59	6	652
		65	7A	662
	23.25	55	6	654
		84	8	682
	23.29	23	3T	622
	23.30	15	3B	612
		66	7A	662
ls	23.31	92	10	692
	23.33	74	7B	674
mp	23.34	96	10	692
	23.35	75	7B	672
	23.36	57	6	654
s	23.37	81 v	8	682
ml		85 v	8	682
mp		92	10	692
ls		93	10	692
mp	23.39	94	10	694
	23.42	64	7A	662
ls		96	10	694
	23.43	26	3T	622
		37	4	638
	23.46	41	4	632
		58	6	654
	23.47	76	7B	672
mp	23.48	93	10	692
ls		94	10	692
ml	23.49	81 v	8	682
s		82	8	682
	1.52	17	3B	612
	1.54	25	3T	622
	2.06	35	4	632
	2.07	18	3B	612
		34	4	634
	2.08	39	4	636
	2.09	29	3B	622
	2.10	14	3B	614
		30	3T	624
	2.15	38	4	632

mp = maanantaista perjantaihin
ml = maanantaista lauantaihin
l = lauantaisin
s = sunnuntaisin

ilman merkintää pvä-sarakkeessa = joka päivä/yö

HALLISTA LINJALLE: TÖÖLÖ LINJALTA HALLIIN:

Maanantai - perjantai 01.09.1988 lukien

klo	vuoro	linja	reitti	klo	vuoro	linja	reitti
5.30	136	4	641	8.30	155	4	642
5.32	175	7B	675	8.42	135	4	642
5.41	164	7A	669	8.48	175	7B	678
5.42	155	4	641	9.03	165	7A	668
5.44	28	3T	627	9.04	191	10	696
	134	4	639	9.08	174	7B	678
5.52	174	7B	675	9.10	182 v	8	690
5.55	165	7A	669	9.14	134	4	640
5.56	166	7A	667	9.16	192	10	696
5.58	91	10	697	9.18	107 v	2	610
6.02	181 v	8	687	9.22	166	7A	668
6.08	43	4	641	9.23	136	4	642
6.09	107 v	2	609	9.29	181 v	8	688
6.11	7 v	2	607	17.38	91	10	698
6.13	24	3T	627	17.48	43	4	640
6.16	9 v	2	609	17.52	7 v	2	610
6.18	36	4	639	17.53	164	7A	668
6.19	8 v	2	607	17.59	8 v	2	610
6.36	182 v	8	689		191	10	698
6.48	13	3B	617	18.02	9 v	2	608
6.52	135	4	641	18.03	174	7B	678
7.00	11	3B	619	18.05	134	4	640
7.01	42	4	639	18.06	181 v	8	690
7.15	191	10	697	18.07	107 v	2	610
7.20	27	3T	627	18.09	135	4	642
7.26	192	10	697	18.12	165	7A	668
13.21	191	10	699	18.16	182 v	8	690
13.42	192	10	699	18.19	136	4	640
14.09	107 v	2	609		155	6	658
14.11	182 v	8	689		192	10	698
14.13	136	4	639	18.22	28	3T	628
	155	6	657	18.23	11	3B	618
14.19	175	7B	677		166	7A	668
14.35	135	4	639		175	7B	678
14.39	165	7A	667	18.38	36	4	640
	174	7B	677	20.34	13	3B	618
14.49	166	7A	667	20.55	24	3T	628
15.02	181 v	8	687	21.16	27	3T	628
15.10	134	4	639	21.31	42	4	640

Lauantai 01.09.1988 lukien

klo	vuoro	linja	reitti	klo	vuoro	linja	reitti
5.28	42	4	641	15.37	11	3B	618
5.50	27	3T	627	15.46	36	4	640
5.54	13	3B	619	16.03	16	3B	618
7.54	28	3T	627	16.15	28	3T	628
8.18	36	4	639	16.25	42	4	640
8.29	16	3B	617	16.39	27	3T	628
8.48	24	3T	627	18.14	91	10	698
8.51	91	10	697	19.59	24	3T	628
9.01	11	3B	617	20.35	13	3B	618

Sunnuntai 01.09.1988 lukien

klo	vuoro	linja	reitti	klo	vuoro	linja	reitti
10.13	13	3B	617	20.35	13	3B	618
10.47	24	3T	627	21.10	24	3T	628

Kiertokirje

raitioteiden koululipuista.

Täten saatetaan asianomaisten koulujen tietoon, että Raitiotieyhtiön johtokunta on päättänyt n. s. koululippujen myöntämisestä ja käytöstä seuraavaa:

1) Lippuja myönnetään, alempana mainittavin rajoituksin, niin monelle oppilaalle jokaisessa koulussa, että näiden lukumäärä vastaa korkeintaan 20 %:a asianomaisen koulun oppilasluvusta;
2) Anomuksen koululippujen myöntämisestä tulee koulun johtajan tehdä **kirjallisesti** syyslukukauden alkupäivinä, ja on anomuksessa mainittava sekä koulun oppilasluku että niiden oppilaiden lukumäärä, joille koululippuja on suunniteltu myönnettäviksi;
3) Koululippuja myydään alennettuun hintaan, jonka suuruus määrätään vuosittain. Niitä on annettava **yksinomaan koulun vapaaoppilaille.**
4) Ainoastaan poikkeustapauksissa, t. s. jos oppilas on sairaaloinen tai ruumiillisesti vajaakuntoinen, annettakoon koululippuja oppilaalle, joka asuu **1 kilometriä** lyhemmän matkan päässä koulusta;
5) Koulun johtaja tai se, joka koulun puolesta huolehtii lippujen jaosta, älköön yhdellä kertaa myykö lippuja samalle oppilaalle enempää kuin 20 markan arvosta;
6) Koululle myönnettyjen lippujen kokonaisluku määrätään siten, että jokaiselle niiden saantiin oikeutetulle oppilaalle tulee **kaksi lippua koulupäivää kohti.**

Jos vapaaoppilaiden luku **oppikouluissa** on suurempi kuin 20 %, voidaan koululippuja myöntää aina 30 %:iin saakka koulun oppilasluvusta.

7) Koululippuja saa käyttää ainoastaan lukukausien aikana. Huvimatkoihin tai kokonaisten luokkien kustantamiseen leikkikentille, elokuviin, lääkäriin tai muuhun sellaiseen ei koululippuja saa käyttää;
8) Koululippujen saantiin oikeutettu oppilas älköön luovuttako tai myykö niitä muille.

Vuositilitys lukuvuoden aikana Raitiotieyhtiöltä tilatuista koululipuista on tehtävä **toukokuun lopulla tai viimeistään kesäkuun 5 p:nä,** jolloin mahdollisesti jälelläolevat liput on palautettava.

Jos Raitiotieyhtiön tietoon tulisi, että toistuvia väärinkäytöksiä näiden määräysten noudattamisessa on tapahtunut, eikä niitä tehdystä muistutuksesta huolimatta ole oikaistu, menettää asianomainen koulu puheenaolevan edun kulloinkin kuluvan lukuvuoden loppuun.

Helsingissä, joulukuun 12 p:nä 1930

Raitiotie- & Omnibus Osakeyhtiö
Helsingissä

PÄÄTEPYSÄKKI

Koonnut A. Hellman

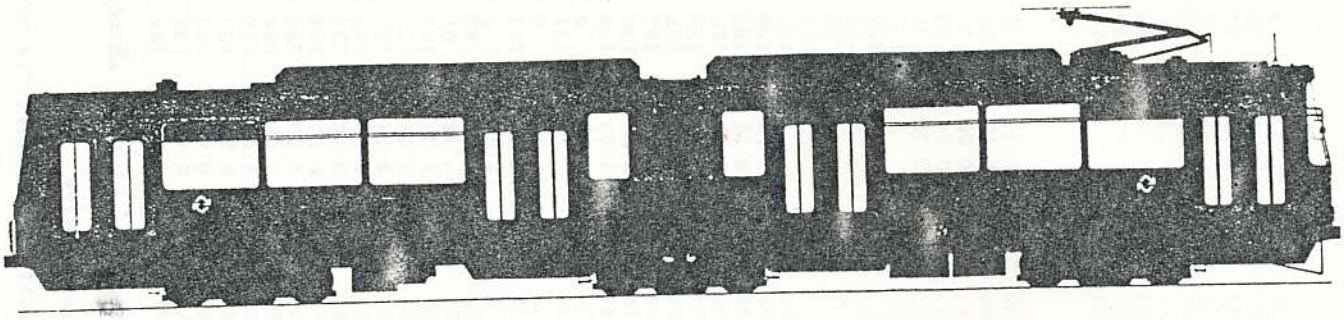

Autolinjat

Juhannusaatto:
- linjat 14 ja 17 lopettivat noin klo 17
- linjalla 24 liikennöitiin n. 1.30 asti.
- linja 18 liikennöi klo 20 jälkeen keskustaan tullessa poikkeusreittiä - Paciuksenkatu - Meilahdentie - Tamminiementie - Seurasaarentie - Paciuksenkatu - Tukholmankatu -

Juhannuspäivänä liikenne aloitettiin n. 11.30.

4. 7. 88
Usein linjojen aikataulut muuttuivat heinäkuuksi. Linjoja 50T, 53 ja 64S ei liikennöity heinäkuussa. Ruuhkalinja 66 on pois elokuun puoliväliin.

1. 8. 88
Linjan 63V reitti muuttui. Linjan uusi nimi on: Postitalo - Metsälä - Paloheinä. Uusi reittiosuus: - Metsäpurontie - Pakilantie - Paloheinäntie. Päätepysäkki sama kuin 63:n.

15. 8. 88
Linjan 46 reitti muuttui. Linjan uusi nimi on: Simonkenttä - Kannelmäki - Hakuninmaa. Uusi reittiosuus: -
Kanneltie - Kalannintie, päätepysäkki Vakkatien risteyksessä. Linjan liikennöinti loppuu noin tuntia entistä aiemmin.

15. 8. 88
- linjan 45 liikennöintiaikaa lyhennettiin. Viimeiset lähdöt ovat joka päivä 19.00 ja 19.10.
- linjaa 39X Simonkenttä - Konala (teollisuusalue) ei enää liikennöidä. (Kertokaa milloin loppunut!)
- STA alkoi liikennöidä ruuhkalinjaa 39V Simonkenttä - Konala (teollisuusalue). Linjan reitti on Konalantielle sama kuin 39:n. Konalantieltä linja jatkaa Hankasuontielle, päätepysäkki samassa paikassa kuin 51:n.
- linjan 39A reitti on muuttunut. Reitti jatkuu Konalantieltä Vihdintien yli linjan 45 reittiä Malminkartanon päätepysäkille. Linjan nimi on Simonkenttä - Konala - Malminkartano. Liikennöintiaika on päivittäin noin klo 19-23.
- yölinjan 39N Simonkenttä - Konala - Malminkartano liikennöinti aloitettiin. Reitti on Konalantielle sama kuin 39:n, ja sieltä edelleen - Malminkartanontie - Kartanonkaari - Luutnantintie; päätepysäkki rautatieaseman vieressä.
- Malminkartanosta pääsee siis n. 6-19 linjalla 45, n. 19-23 linjalla 39A ja 23-01 linjalla 39N. Samalla Malminkartano liitettiin yöliikenteen piiriin.
- Konalaan pääsee (linjan 51 lisäksi) linjalla 39V ma-pe n. 6-8, linjalla 39 n. 8-14, linjalla 39V ma-pe n. 14-17, linjalla 39 n.17-18, linjalla 39A n. 18-23 ja vihonviimein linjalla 39N n. 23-01. La-su linjan 39V korvaa linja 39.

Näistäkään muutoksista ei ole ollut riviäkään esimerkiksi Helsingin Sanomissa. Edes itä-Helsingissä ilmestyvä Tildun tieto ja uutinen ei ole näistä kertonut, vaikka muuten kertoo aika hyvin joukkoliikenneasioista. Syy ei tietenkään ollut lehdissä, vaan missä ihmeessä?! Ihmiset lähettäkää tietoja reittiym. muutoksista vaikka postikortilla. Olisihan niistä hauska tietää (ainakin palstan toimittajaa kiinnostaa).

15. 8. 88
Linjaa 77V Jakomäki - Malmi - Puistolan asema liikennöitiin viimeisen kerran.

16. 8. 88
HKL ja LOY alkoivat liikennöidä rengaslinjoja 77A Puistola - Jakomäki - Malmi - Puistola ja 77B Puistola - Malmi - Jakomäki - Puistola. Linjojen reitti on muuten sama kuin entisen 77V:n, mutta Jakomäessä ei enää ajeta osuutta Somerikkotie - Kalteentie. Linjoja liikennöidään ma-pe noin 6-20-. Vuorovälit ovat ruuhka-aikoina 15-25 min ja muulloin 25 min.

17. 8. 88
Linjan 56 reitti muuttui Malmilla. Uusi reittiosuus: - Latokartanontie - Vilppulantie - Hietakummuntie - Pikkalankatu - Malminkaari - Seppämestarintie -.

20. 8. 88
Linjan 56A reitti ja päätepysäkki muuttuivat Malmilla. Uusi reitti: - Latokartanontie - Vilppulantie - Hietakummuntie - Pikkalankatu. Päätepysäkki on Malmin "asemalla".

26. 8. 88
Linjaa 34 Merihaka - Lehtisaari liikennöitiin viimeisen kerran.

28. 8. 88
Linjaa 34A Munkkiniemi - Lehtisaari liikennöitiin viimeisen kerran. Viimeinen vaunu oli 589.

29. 8. 88
Espoon Auto ja STA alkoivat liikennöidä seutulinjaa 502 Merihaka - Otaniemi. Reitti Lehtisaareen on sama kuin entisen 34:n, ja sieltä edelleen - Kuusisaarentie - Karhusaarentie - Otaniementie - Otakaari. Linjaa liikennöidään ma-su noin 6-22. Vuorovälit ovat ruuhka-aikoina 10-15 min ja muulloin 20-30 min.
Tämä on ensimmäinen askel suunnitelmaa, jonka mukaan Helsingin sisäisiä linjoja korvataan seutulinjoilla. Suunnitelman mahdollistaa se, että Helsingin sisäiset liput kelpaavat seutulinjoilla lähes niin kuin muidenkin YTV-kuntien liput.

31. 8. 88
Linjaa 42N Erottaja - Kannelmäki - Etelä-Kaarela liikennöitiin viimeisen kerran.

1. 9. 88
- Linjaa 20 ei enää ajeta yöliikenteessä.
- Yölinjan 20N Lauttasaari (Katajaharju) - Erottaja - Kannelmäki liikennöinti aloitettiin. Reitti: - Katajaharjuntie - Isokaari - Särkiniementie - Kiviaidankatu - Heikkiläntie - Melkonkatu - Vattuniemenkatu - Meripuistotie - linja 20 - linja 42.
- Linjaa 42X Erottaja - Kannelmäki ei enää liikennöidä.
- Linjaa 50 ei enää liikennöidä talviaikataulujenkaan aikaan lauantaisin.
- Linjan 53 reitti muuttui. Linjan uusi nimi on Vanhakaupunki - Pasila - Munkkiniemi. Uusi reittiosuus: - Koskelantie - Hakamäentie - Ratapihantie -Asemapäällikönkatu - Pasilankatu - Nordenskiöldinkatu - Reijolankatu - Mannerheimintie - Tukholmankatu - Paciuksenkatu, päätepysäkki edelleenkin Munkkiniemenaukiolla.
- HKL alkoi liikennöidä linja 57 Itäkeskus (M) - Käpylä - Pitäjänmäki. Liinjaa liikennöidään ma-pe noin 6-18, ruuhka-aikoina 10 ja päivällä 20 minuutin välein.
Reitti: Itäkeskus M - Varikkotie - Viilarintie - Viikintie - Koskelantie - Hakamäentie - Vihdintie - Lapinmäentie - Huopalahdentie - Vanha Viertotie - Pitäjänmäentie - Takkatie - Takkakuja (päätepysäkki sama kuin linjojen 59 ja 79V).
- Linjan 59 reitti muuttui. Uusi reittiosuus: - Junatie - Teollisuuskatu - Ratapihantie -.

Linjan 65N reitti muuttui. Linjan uusi nimi on Rautatientori - Oulunkylä (Veräjämäki). Reitti välillä Rt - Oulunkylä on ennallaan.
- Linjaa 66 liikennöidään myös ruuhka-aikoina ruuhkasuuntaan.
- Metron pidennetyn liikennöintiajan vuoksi idän yölinjat aloittavat keskimäärin 30-60 minuuttia myöhemmin, esimerkiksi 93N Rt: 23.25, IK 23.35 (ennen 23.00, 22.35)
- Linjaa 52 liikennöivät nyt HKL ja TLL (ex STA ja TLL)
- Linjaa 73 liikennöivät nyt HKL ja LOY (ex LOY)
- Linjaa 79 liikennöi nyt HKL (ex STA)

Kalusto

14. 3. 88: VTS 337 kouluvaununa
24. 3. 88: VTS 339 kouluvaununa
30. 3. 88: VTS 337 kouluvaununa
26. 4. 88: 8817/18
27. 4. 88: 8815/21, 8817/23V
28. 4. 88: 8820 ja 8821 linjalla 18. Jälkimmäisessä muista poikkeava valkoinen raita keulassa.

13. 6. 88: 8803/66A

15. 8. 88: KH "umpisuolessa" 362.
20. 8. 88: KH "romuraiteella" 346 ja numeroton VTS, "umpisuolessa 363 ja neljä muovilla peitettyä VTS:n teliä.

30. 8. 88: 362 + 338 Vallilassa; 8813 (Volvo/Wiima nivel)/59

7. 9. 88: 6/56/52 Aleksanterinkatu - Mannerheimintie - Kaivokatu; 135 KH:ssa (linjan 1 kilvet ja tilausajokilvet)
8. 9. 88: 8839/93, 8840/97
9. 9. 88: 8841/96; 135 (tilausajokilvet, ykkönen "auringossa") - Sturenkatu - Hämeentie - VH
12. 9. 88; 8843/97; 339 kouluvaununa
13. 9. 88: 337 ja 352 kouluvaununa
14. 9. 88: 8844/98
15. 9. 88: 8845/95
20. 9. 88: vaunu 157 matkalla Koskelaan noin klo 17 aikaan; 8846/94A
21. 9. 88: 8848/94B

Syyskuun loppu: Kuusakoski Oy:llä Hakkilassa kolme VTS:ää ja "valtavasti" ex HKL:n busseja.

Metrolinja

30. 5. 88 (havaintopvm)
Eräässä junassa kuultiin erilainen asemakuulutus. Harvinaisen selkeä naisääni "kuuluttaa" seuraavan aseman nimen suomeksi ja ruotsiksi junan lähtiessä

asemalta ja toistaa kuulutukset junan saapuessa k.o. asemalle.

31. 5. 88
Kontulan - Mellunmäen radan kiskotustyöt ovat jo meneillään. Kiskoelementit ulottuvat jo Aarteenetsijäntien kohdalle.

Kesäkuussa vietettiin Länsimäentien metrosillan ja Mellunmäen aseman harjannostajaisia.

14. 6. 88
Metron asemakuulutuksesta on toinenkin uusi versio; aseman nimi kuulutetaan vain saapuessa.
Tätä uuttaa "tallennetta" ei vielä monessa vaunussa ole. Selkeydellään ne kyllä kirkkaasti päihittävät vanhat kuulutukset.
Rataosalle Kontula - Mellunmäki ajetaan jo sepeliäkin. Aamuruuhkan jälkeen nähtiin sepelijuna Tka 1 + 5 x Mas + Tka 3.

15. 6. 88
Sepelijuna työssään Kontulan ja Mellunmäen puolivälissä. Vetovoimana rata-autot 1 ja 3, vaunut: 88 452-8, 88 048-8, 88 341-3, 390 ja 368.

18. 6. 88
Metron kesäaikataulu otettiin käyttöön. Se on samanlainen kuin viime vuonna.

27. 6. 88
Junissa ruuhka-aikoinakin vain neljä vaunua.

1. 7. 88
"Eteläisen" raiteen kiskot ulottuvat jo Länsimäentien sillalle.

Aiemmin jo useasti mainittu uusi kuulutus on edelleen harvinainen, mutta sitä trimmataan koko ajan. Nyt nimi kuulutetaan vain junan saapuessa asemalle. Esimerkiksi Sörnäinen kuulutetaan junan jo "lipuessa" laituriin myös länteen päin ajettaessa. Aiemmin Sörnäinen kuulutettiin lähes Kulosaaren sillalla.

7. 7. 88
Metrovarikolla oli kuutisen kappaletta Railship-avovaunuja.

27. 7. 88
Rata-auto Tka 1 Mellunmäen asemalla.

17. 7.-18. 9. 88
Metrojunissa kuljetetaan kokeeksi sunnuntaisin polkupyöriä. Pyöriä voi kuljettaa klo 7-12 välillä. Junassa pyörät on vietävä ensimmäiseen vaunuun. Yhdessä junassa saa olla enintään 12 pyörää. Asemilla pyöriä ei saa kuskata portaissa eikä liukuportaissa, vaan hississä.

Elokuun puolivälistä ruuhka-aikoina jälleen kuusivaunuiset junat. Myös junat 11 ja 12 ovat jälleen kulussa.

1. 9. 88
Liikennöintiaika Kontulasta ma-la 5.26 - 23 .06 ja Kampista 5.50 - 23.20, su Kontulasta 6.31 - 23.06 sekä Kampista 7.00 - 23.20.
Kontulaan liikennöidään 5 minuutin välein ma-pe ruuhka-aikoina.

21. 9. 88
Virtakiskot ovat paikallaan välillä Kontula - Mellunmäki. Kaapelikourujen asennus on käynnissä.

5. 10. 88
Metron ratakuorma-auto nro 3 veti vaunuparin 165 + 166 Kontulasta Mellunmäkeen ja takaisin pitkin pohjoista raidetta. Matkan aikana testattiin virtakiskon ja metrovaunujen virroittimien osuvuutta. Virtakiskojen kaikkia jatkoksia ei vielä oltu hitsattu. Eteläistä raidetta ei tässä yhteydessä ajettu, koska sen virtakiskoja vasta viimeisteltiin.

Raitiolinjat

16. 6. 88
- Linjatunnus 8 poistettiin noin kahdeksi kuukaudeksi käytöstä.
- Linjaa 6 alettiin liikennöidä poikkeusreittiä Hie - Sö - Sls.
- Linjoja 7A ja 7B alettiin liikennöidä poikkeusreittiä - Hämeentie - Helsinginkatu - Läntinen Brahenkatu - Sturenkatu - Mäkelänkatu -.

Kaikki edellä mainitut muutokset liittyvät Junatien sillan keskiosan uudelleenrakentamiseen.
Helsinginkadulle perustettiin Sörnäisten metroaseman kohdalle tilapäinen pysäkkipari linjoille 6, 7A ja 7B.

16. 8. 88
Linjat 6, 7A ja 7B palasivat normaalireiteille. Linjaa 8 alettiin jälleen liikennöidä.

Muuta

6. 6. 88
Linjan 6 vaunu suistui kiskoilta noin klo 15.30 aikaan Kaivokadun ja Mannerheimintien risteyksessä. Aika ja paikka taisivat olivat pahimmat mahdolliset.
Vaunu 98 tilausajossa klo 19 jälkeen Munkkiniemen suunnalla.

12. 6. 88
Helsinki-päivänä kuljetettiin väkeä yhdistelmällä 332 + 505, päiväsaikaa mm. linjan 3T reittiä.
Illalla oli Käpylä-seuran ajo: Käp - Brh - Sö - Ara - Vh - Kh, ja Mellunmäki-seuran ajo: Kh - St - Pra - Tk - Run - Pt - Eir - Kt - Ht - Brh - St - Kh, josta juna ajoi tyhjänä Vallilaan.

Vantaalainen keilahallin isännöitsijä "sai palstatilaa" uutisanniltaan vähäisenä kesäaikana jopa valtakunnallisista sanomalehdistä. Mies on nimittäin ideoinut raitiolinjan Tikkurilasta Vantaan lentoasemalle. Hänen mielestään junilla lentoasemalle matkaavat voisivat nousta junasta Tikkurilassa (jos pikajunat siellä pysähtyisivät) ja jatkaa matkaa raitiovaunulla. Myös Vantaalla mahdollisesti käyvät turistit ovat mielessä. Raitiolinjaa ei vedettäisi aivan suoraviivaisesti, vaan kierrätettäisiin matkailukohteiden (?) kautta. Ja onhan lentoasemalla hotelli ja Tikkurilaankin on sellainen suunnitteilla.
Raitiolinjan rakentaminen (n. 4 km) maksaisi noin 30 miljoonaa markkaa ja kalustoa saisi ulkomailta tai Turusta.
Hankkeeseen mukaan tulleen rakennusliikkeen edustaja ei tietenkään pidä ideaa huonona. Vantaan matkailupäällikkö pitää ideaa jännänä. Aina ajan tasalla oleva kaavoitus- ja kiinteistöviraston päällikkö muistuttaa, että suuntaus on sellainen, että raitiovaunuista on luovuttu. Hän kyllä totetaa, että Vantaalla on tilaa, ja myöntää, että raitiovaunu on epäilemättä ympäristöä saastuttamaton vaihtoehto.
Onpa tarkoitus perustaa yksityinen yhtiökin edistämään tätä hanketta. Ehkäpä kuulemme sitten ensi kesänä asiasta lisää.

HKL:n uusimmasta aikataulukirjasta on tehty myös 1000 kpl eripainos heikkonäköisille. Kirja on harmaa, paksumpi ja suurikokoisempi kuin normaali laitos.

Tampereen kaupungin liikennelaitoksen syntymäpäivätunnus 8.12.1988

PL 234
SF-00531 HELSINKI

54 48-3

KOP Hki-Aleksanterinkatu 103160-1003977

SUOMEN RAITIOTIESEURA ry

Perustettu 16. 1. 1972

Johtokunta:

puheenjohtaja	Ismo Leppänen
varapuheenjohtaja	Toivo Niskanen
sihteeri	Jorma Rauhala
rahastonhoitaja	Pertti Leinomäki
arkistonhoitaja	Arto Hellman
jäsen	Kari Juntunen
varajäsen	Ensio Virta

Arkisto
Arkistoa koskevat tiedustelut ja lainausasiat hoitaa arkistonhoitaja, puhelin iltaisin (90) 321 066. Arkistoluettelo on ilmestynyt viimeksi 1. 1. 1986.

Jäsenmaksut:

60 mk	20-59 -vuotiaat
50 mk	muut ikäryhmät ja perheenjäsenet
500 mk	kannatusjäsenet

Jäsenkortti oikeuttaa ilmaisiin matkoihin Ruotsin, Tanskan ja eräiden muiden maiden raitiotieseurojen omistamilla museoraitioteillä. Kortti esitettävä lippuluukulla.

Viereisen sivun kuvat:
Harjavaunu 2126 (entinen H-26) Hakaniemessä. Tämä uusin harjavaunumme muutettiin v. 1968 entisestä ASEAn moottorivaunusta 132 vuodelta 1928.
Kuva: J. Rauhala, 23. 1. 1987
Hiomavaunu 2118, tässä vielä nro 1, Vallilan halleilla. Tämä vaunu valmistui 1953 Hannoverissa Schörlingin tehtailla.
Kuva: J. Rauhala, 27. 9. 1980
Takakansi:
Tuokiokuva 1920-luvun Kauppatorilta. Kulosaaren yhtiön "Jumbo" on päätepysäkillä lähtövalmiina huvilakaupunkiin, kun Raitiotieyhtiön ASEA-avoperävaunu 221 vuodelta 1916 sivuuttaa sen.
HKM kuvakokoelma
Vuonna 1932 "Raitiotientorin" seutu oli vielä liikenteellisesti melkoinen hullunmylly. Kuvassa näkyy eräitä mielenkiintoisia perävaunuja: lähinnä Mariaan matkaava perävaunu nro 6, joka kuuluu ns. koirankoppien sarjaan. ASEAn 1910-luvun taitteessa valmistamaan avovaunuun asennettiin 1919 seinät, jolloin siitä tuli talviliikennekelpoinen. Jo Heikinkadulle suoristuneen junan perävaunu on Kummer 22, joka muutettiin vuonna 1920 moottorivaunusta nro 13.
HKM kuvakokoelma.

RAITIO ISSN 0356-5440 12. vuosikerta

päätoimittaja	Ismo Leppänen	(90) 658 300 (t)
		(90) 595 793 (k)
toimitussihteeri	Jorma Rauhala	(90) 707 2957 (t)
		(90) 873 5836 (k)
uutistoimittaja	Arto Hellman	(90) 321 066 (k)
aikataulutoim.	Jarmo Oksanen	

Kustantaja Suomen Raitiotieseura ry

Painopaikka Hera, Helsinki 1988

Ilmestyy neljästi vuodessa.

RAITIO on paikallisliikenneharrastajien sitoutumaton tieteellinen aikakausijulkaisu.

Otamme jatkuvasti vastaan julkaistavaksi tarkoitettuja artikkeleita ja kuvia. Avustukset pyydetään lähettämään postiosoitteeseemme tai niistä voi sopia toimitussihteerin kanssa. Uutisluontoiset avustukset voi ilmoittaa myös suoraan uutistoimittajalle.

Julkaisuun kirjoittavien henkilökohtaiset näkemykset eivät välttämättä ole yhteneviä toimituksen ja yhdistyksen kannan kanssa.

Ilmoitushinnat pyydettäessä toimitukselta.

Lehti jaetaan jäsenille maksuttomana jäsenlehtenä.

©COPYRIGHT Suomen Raitiotieseura ry 1988
Tämän julkaisun tai sen osan jäljentäminen, monistaminen ja levittäminen mekaanisesti, valokopioimalla tai sähköisesti ilman toimituksen ja kirjoittajan tai kuvaajan lupaa kielletään tekijänoikeuksista annetun lain (404/1961) nojalla.

Aikaisemmin ilmestyneitä RAITIOita on vielä saatavana. Täydennä nyt kokoelmiasi.

1978: 1, 4
1979: 2, 3
1980: 1, 2, 3
1981: 1, 2, 3, 4
1982: 1, 2
1984: 3, 4
1985: 3, 4
1986: 2, 3, 4
1987: 1, 2, 3, 4

Tilaukset SRS:n postisiirtotilin kautta; hinta 10 mk numerolta.

VALKTATALO
SÄKEPANKKI
HELSINGFORS
2126

HIOMAVAUNU
1
SLIPVAGN

PIANO
LIIKE
S·SKURNIK
TYGERIPARTI
APTEEKKI
APOTEK